

Vzdělávací program specializačního vzdělávání v oboru VÝŽIVA DĚTÍ

1	Cíl specializačního vzdělávání.....	2
2	Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání.....	2
3	Učební plán	3
3.1	Učební osnova základního modulu	3
3.1.1	Schopnosti a dovednosti po absolvování základního modulu.....	5
3.2	Učební osnovy odborných modulů – povinné	6
3.2.1	Učební osnova odborného modulu OM 1	6
3.2.2	Učební osnova odborného modulu OM 2	9
3.2.3	Učební osnova odborného modulu OM 3	11
3.2.4	Učební osnova odborného modulu OM 4	13
3.2.5	Učební osnova odborného modulu OM 5	16
3.3	Schopnosti a dovednosti po absolvování odborných modulů.....	16
4	Hodnocení výsledků vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání.....	17
5	Profil absolventa	17
5.1	Charakteristika výstupních vědomostí, dovedností a postojů, tj. profesních kompetencí, pro které absolvent/ka specializačního vzdělávání získal/a způsobilost	18
6	Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť	18
6.1	Akreditovaná zařízení a pracoviště	18
7	Tabulka modulů	19
8	Seznam doporučených zdrojů	20

1 Cíl specializačního vzdělávání

Cílem specializačního vzdělávání v oboru **Výživa dětí** je získání specializované způsobilosti s označením odbornosti Nutriční terapeut pro výživu dětí osvojením si potřebných teoretických znalostí, praktických dovedností, návyků týmové spolupráce i schopnosti samostatného rozhodování pro činnosti stanovené platnou legislativou.

2 Vstupní podmínky a průběh specializačního vzdělávání

Podmínkou pro zařazení do specializačního vzdělávání v oboru Výživa dětí je získání odborné způsobilosti k výkonu povolání nutriční terapeut dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 96/2004 Sb.).

Specializační vzdělávání nemusí být uskutečňováno při výkonu povolání, účastník vzdělávání však musí před přihlášením se k atestační zkoušce splnit dobu výkonu povolání stanovenou § 56 odst. 6 zákona č. 96/2004 Sb.

Část specializačního vzdělávání lze absolvovat distanční formou studia, např. metodou e-learningu.

Optimální doba specializačního vzdělávání je 18 – 24 měsíců, kterou lze prodloužit nebo zkrátit při zachování počtu hodin vzdělávacího programu. V případě, že celková délka specializačního vzdělávání se od celodenní průpravy liší, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

Vzdělávací program obsahuje celkem 560 hodin teoretického vzdělávání a praktické výuky. Praktická výuka tvoří alespoň 50 % celkového počtu hodin, včetně odborné praxe na pracovištích akreditovaného zdravotnického zařízení v rozsahu stanoveném tímto vzdělávacím programem. Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit ve více akreditovaných zařízeních, pokud je nezajistí v celém rozsahu akreditované zařízení, kde účastník vzdělávání zahájil. Akreditovaná pracoviště disponují náležitým personálním, materiálním a přístrojovým vybavením.

Vzdělávací program zahrnuje modul základní a moduly odborné se stanoveným počtem kreditů, přičemž ukončení každého modulu je realizováno hodnocením úrovně dosažených výsledků vzdělávání.

Podmínkou pro získání specializované způsobilosti s označením Nutriční terapeut pro výživu dětí je:

- zařazení do oboru specializačního vzdělávání,
- výkon povolání v příslušném oboru specializačního vzdělávání minimálně 1 rok z období 6 ti let v rozsahu minimálně ½ stanovené týdenní pracovní doby nebo minimálně 2 roky v rozsahu minimálně pětiny stanovené týdenní pracovní doby do data přihlášení se k atestační zkoušce,
- absolvování teoretické výuky,
- absolvování povinné odborné praxe v rozsahu stanoveném vzdělávacím programem,

- získání stanoveného počtu kreditů určených vzdělávacím programem,
- úspěšné složení atestační zkoušky.

3 Učební plán

Nedílnou součástí vzdělávacího programu je vedení Logbooku o průběhu specializačního vzdělávání a záznamu o provedených výkonech v rámci celé odborné praxe. Počet výkonů uvedených v kapitole 3.2 *Učební osnovy odborných modulů - seznam výkonů* je stanoven jako minimální, aby účastník specializačního vzdělávání zvládl danou problematiku nejen po teoretické, ale především po stránce praktické.

3.1 Učební osnova základního modulu

Základní modul ZM	Organizační a metodické vedení specializované nutriční péče	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	5 dnů teoretické výuky, tj. 40 hodin	
Počet kreditů	20	
Cíl:	Vybavit nutričního terapeuta znalostmi potřebnými k organizačnímu a metodickému vedení nutriční péče.	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Vzdělávání dospělých	Úvod do problematiky modulu. Zásady vzdělávání dospělých, cíle, vedení, motivační faktory, hodnocení účastníků SV.	4
Právní problematika ve zdravotnictví	Základní zákonné a prováděcí předpisy ve zdravotnictví. Práva a povinnosti zdravotnických pracovníků. Povinná mlčenlivost. Právní odpovědnost ve zdravotnictví.	3
Moderní management v nutriční péči	Management a role manažera. Klíčové role a funkce vedoucího pracovníka ve zdravotnictví. Vedení a role vedoucího. Firemní kultura. Strategický management. Management změn, management času. Budování a řízení pracovního týmu. Personální management a rozvoj lidských zdrojů.	3
Kvalita a bezpečí zdravotní péče	Strategické řízení kvality zdravotní péče. Indikátory kvality ošetrovatelské péče a jejich sledování. Standardy ošetrovatelské péče, správné vedení zdravotnické dokumentace. Řízení rizik a prevence nežádoucích událostí ve zdravotnických zařízeních včetně sledování a vyhodnocení. Externí a interní kontrola kvality.	4

Interpersonální dovednosti nutričního terapeuta	Podpůrné techniky zvládnání pracovní zátěže, podpůrné techniky v komunikaci s agresivním pacientem, komunikace se zvláštními skupinami pacientů. Etický přístup ke pacientům a jejich blízkým s ohledem na věk a charakter onemocnění. Identifikace faktorů ovlivňující kvalitu života pacientů.	4
Edukace	Edukace pacientů a jiných osob. Specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných. Tvorba edukačních materiálů. Zásady moderní prezentace.	4
Průzkumné a výzkumné šetření v nutriční péči	Charakteristika, specifika a význam výzkumu v nutriční péči. Techniky výzkumu, výzkumný proces a jeho fáze, etapy výzkumné práce. Volba a způsob vyhledávání vhodných témat. Etika výzkumu. Prezentace výsledků, aplikace poznatků do praxe.	5
Vybraná problematika veřejného zdraví	Vymezení problematiky veřejného zdraví, determinanty zdraví a jejich aktuální situace v ČR, aktuální zdravotní politika v evropském kontextu.	2
	Radiační ochrana – ionizujícího záření, jeho základní druhy a vlastnosti, nepříznivé účinky ionizujícího záření, radiační zátěž obyvatel, způsoby ochrany před ionizujícím zářením, zásady pro pobyt v prostorách se zdroji ionizujícího záření, legislativa v oblasti radiační ochrany, odpovědnosti při využívání zdrojů ionizujícího záření.	2
	Problematika závislostí – škodlivé užívání návykových látek (NL) a závislostí na NL v ČR. Přehled NL zneužívaných v ČR a jejich vlastností, zdravotní a právní aspekty související se zneužíváním NL a závislostí na NL.	2
Krizový management ve zdravotnictví	Mimořádné události a katastrofy (typy katastrof, definice katastrofy a medicíny katastrof, spektrum postižení). Krizová připravenost (definice, legislativní zázemí, orgány krizového řízení a jejich úkoly, organizace ve zdravotnictví, základní pojmy, plán krizové připravenosti zdravotnických zařízení. Hromadný výskyt postižených (základní pojmy, zdravotnický záchranný řetězec, zdravotnická záchranná služba, traumatologický plán nemocnice – základní úkoly, organizace práce při hromadném příjmu, třídění pacientů). Evakuace nemocnic (zásady evakuace, evakuační plán). Ochrana obyvatelstva (definice a základní pojmy, hlavní	3

	zásady, prostředky individuální ochrany, základní vybavení domácnosti, informování obyvatelstva, vzdělávání).	
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	4
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent/ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná zásady vzdělávání dospělých; • umí rozeznat a posoudit neetické chování spolupracovníků a vyhodnotit jeho důsledky, • orientuje se v základních právních předpisech upravujících poskytování zdravotní péče, je schopen/a samostatného rozhodování v oblasti nutriční péče, tato rozhodnutí dokáže zdůvodnit, obhájit a nést za ně odpovědnost, • umí vysvětlit význam pojmu management, řízení a vedení, popsat a vysvětlit kulturu organizace a její význam; • chápe nutnost vlastního odborného růstu a rozvoje, • umí rozpoznat své postoje, přístupy, způsob komunikace při personální práci, při efektivním hospodaření a při zjišťování potřeb a přání klientů/pacientů a jejich rodin, • uvědomuje si neustálou potřebu zvyšování kvality práce a spolupráce, • zná vybranou problematiku edukace pacientů, • navrhuje a vypracovává plány edukace pacienta, případně rodinných příslušníků a jiných osob, • postupuje dle moderních a vědecky ověřených metod, podílí se na výzkumných šetřeních a projektech, • zná účinky ionizujícího záření, systém radiační ochrany, zásady pro uplatnění požadavků radiační ochrany a praktické metody ochrany, • zná základy krizového managementu a umí se podílet na přechodu činnosti zdravotnického zařízení ze standardních podmínek do činností za podmínek nestandardních, • je schopen/a metodicky vést účastníky specializačního vzdělávání a další členy pracovního týmu, zná technologii vzdělávání. 	
Způsob ukončení modulu	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, apod.). 	

3.1.1 Schopnosti a dovednosti po absolvování základního modulu

Absolvent/ka základního modulu je připraven/a:

- podílet se na kontinuálním zvyšování kvality a bezpečnosti nutriční péče,
- koordinovat práci členů týmu nutričních terapeutů,
- hodnotit kvalitu nutriční péče,
- identifikovat faktory ovlivňující kvalitu života pacientů,
- provádět průzkumná a výzkumná šetření,
- navrhopat a vypracovávat plány edukace pacienta, blízkých osob,
- připravovat edukační materiály.

3.2 Učební osnovy odborných modulů – povinné

Cíl: Připravit nutričního terapeuta pro oblast klinické výživy a specializované nutriční péče.

3.2.1 Učební osnova odborného modulu OM 1

Odborný modul – OM 1	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dětských pacientů	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	10 dnů teoretické výuky, tj. 80 hodin 20 dnů odborné praxe, tj. 160 hodin	
Počet kreditů	60 (40 kreditů za teoretickou část, 20 kreditů za praktickou část)	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Plošný nutriční screening	Úvod do problematiky modulu. Metodika tvorby screeningových dotazníků pro dětské pacienty, dle věkových skupin v jednotlivých typech zařízení, vyhodnocování získaných dat, práce se získanými daty.	4
Vyšetření vedoucí ke zjišťování výživového stavu dětského pacienta	Nutriční anamnéza, fyzikální vyšetření, antropometrické údaje, laboratorní vyšetření biochemická a hematologická, bioelektrická impedance.	6
Malnutrice	Diagnostika malnutrice u dítěte – rozdělení. Vliv malnutrice na průběh orgánových onemocnění. Výskyt u jednotlivých onemocnění a věkových skupin. Riziko rozvoje malnutrice v průběhu hospitalizace u jednotlivých onemocnění.	6
Nutriční tým	Definice nutričního týmu, úkoly, jeho složení a způsob práce.	2
Stupňovitá nutriční péče	Definice, její hlavní úkoly a cíle v nutriční péči o dětské pacienty.	2
Dietní systém	Stejný název, jiný význam. Metody zpracování, zpracovatelé.	6
Standardizace nutriční péče	Systematické posuzování výživového stavu dětského pacienta, odpovídající úpravy stravy, včasné použití prostředků enterální klinické výživy, dokumentace a hodnocení účinků nutriční intervence. Nutriční protokol.	6
Neodkladná první pomoc	Kardiopulmonální resuscitace + praktické nácviky.	4
Specializované nutriční postupy po operaci střev a při střevních vývodech	Indikace provedení střevního vývodu – nádory, traumata, záněty, vrozené vady. Péče o dětské pacienty s vývody. Jednotlivé druhy umělých	3

	vývodů. Dieta a péče o stomie. Časné komplikace. Pozdní komplikace. Stavby po střevních operacích, syndrom krátkého střeva. Problematika výživy u dětských pacientů po operacích střeva a se střevními vývody. Perorální příjem. Umělá výživa enterální a parenterální. Zásady dietních opatření dle věku dítěte. Povolené a zakázané potraviny a technologické postupy. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	
Specializované nutriční postupy při idiopatických střevních zánětech	Idiopatické střevní záněty – Crohnova choroba, ulcerózní kolitida. Etiologie, klinický obraz, diagnostika, průběh onemocnění, léčebné možnosti, komplikace, prevence. Zásady diety při Crohnově chorobě a ulcerózní kolitida. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	3
Specializované nutriční postupy při dětských střevních onemocněních	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace u jednotlivých onemocnění. Průjmy akutní infekční i neinfekční etiologie. Chronické průjmy, zácpa. Specializovaná nutriční opatření při jednotlivých typech onemocnění a cílená hydratace. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	4
Specializovaný nutriční postup při antikoagulační léčbě	Krevní srážení a trombóza. Nemoci nebo klinické stavy vedoucí k trombóze. Léčba trombózy a další důvody antikoagulační léčby. Působení antikoagulačních preparátů a sledování jeho účinku. Význam stability účinku antikoagulačních preparátů a faktory stability INR narušující. Úloha vitamínu K. Dieta a sortiment vhodných a nevhodných potravin. Výměnné jednotky. Doporučené postupy při přípravě diety. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	2
Specializovaný nutriční postup při onemocnění slinivky břišní	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Umělá výživa při onemocnění slinivky břišní a přechod na pankreatickou dietu. Hlavní zásady a jednotlivé stupně pankreatické diety. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	3
Specializované nutriční postupy při onemocnění ledvin, močových cest a dialyzovaných pacientů	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace a prevence u akutního a chronického selhání ledvin, nemoci glomerulů, nefrotického syndromu, vrozených vad, zánětům močových cest, infekčních zánětů ledvin, kamenů ledvinových i močových. Nutriční postupy a opatření u jednotlivých renálních onemocnění a onemocněních močových cest. Aktuální nutriční postupy při hemodialýze a při peritoneální dialýze. Výživová opatření po transplantaci	4

	ledvin. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	
Specializované nutriční postupy při onemocněních jícnu, vředové choroby žaludku, dvanácterníku	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace u jednotlivých peptických onemocnění. Dieta v prevenci a léčbě peptických onemocnění, technologie úpravy pokrmů. Edukace osob o dítě pečujících.	3
Specializovaný nutriční postup při fenylketonurii (PKU)	Podstata PKU, její screening, dietní léčebné přípravky, praxe léčby. Dědičnost, rodičovství, těhotenství a prevence syndromu mateřské PKU. Akutní onemocnění a PKU. Co dělat, když hladina PHE stoupá. Jak vypočítat obsah PHE v běžných potravinách – tabulky. Spolupráce s rodiči a dítětem.	4
Specializovaný nutriční postup při diabetu mellitu	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, prevence. Nutriční postupy a opatření při zavedené inzulinové pumpě. Úprava výživy ke stavu a léčbě onemocnění, věku a fyzické aktivitě. Poradenská činnost a spolupráce s diabetologickou sestrou.	4
Specializované nutriční postupy při potravinových alergiích	Etiologie, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti. Rozdělení dle příznaků – kožní reakce, reakce dýchacích cest, reakce zažívacího traktu. Alergie na mléko, na vejce, na mořské ryby, korýše a mušle, ovoce a zeleninu, na ořechy. Přecitlivělost na určitý druh obilniny – přechodná.	3
Specializované nutriční postupy v chirurgii	Obecné zásady perioperační výživy. Výživa u pacientů po chirurgických výkonech na zažívacím traktu. Zvláštnosti výživy u dětských pacientů. Perioperační výživa v traumatologii. Perioperační výživa u chirurgických výkonů mimo GIT. Edukace dítěte a osob o dítě pečujících.	3
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	8
Výsledky vzdělávání	Absolvent/ka: <ul style="list-style-type: none"> • zná metodiku a využívání výsledků plošného nutričního screeningu, • umí provádět nutriční anamnézu a vyšetření vedoucí ke stanovení nutričního stavu dětského pacienta, • uvádí výsledky práce nutričního týmu do každodenní praxe s cílem zlepšit nutriční postupy u malnutričních dětských pacientů, • definuje úkoly a cíle stupňovité nutriční péče, • zná zásady pro vypracování dietního systému a standardů nutriční péče pro dětské pacienty v určitém zdravotnickém zařízení a vypracování těchto dokumentů, • zná prevenci, diagnostiku, léčebné a specializované nutriční postupy u jednotlivých interních onemocnění, 	

	<ul style="list-style-type: none"> • schopen/a posoudit výživový stav dítěte a sestavit plán individuální nutriční péče pro dětské pacienty s vnitřními onemocněními, • vyhodnocuje účinnost individuálních nutričních postupů a zaznamenává je do dokumentace, • edukuje dětské pacienty dle jejich psychického chápání a osoby o dítě pečující v oblasti specializované nutriční péče.
Způsob ukončení modulu	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, apod.).
Seznam výkonů	Počet výkonů
Vyhodnotit výsledky plošného nutričního screeningu a realizovat příslušná opatření	10
Zhodnotit výživový stav dětského pacienta na základě nutriční anamnézy, výsledků fyzikálního, antropometrického a laboratorního vyšetření	10
Zhodnotit rizika vzniku malnutrice	10
Vytvořit plán specializované nutriční péče u dětského pacienta s onemocněním vnitřních orgánů	5
Vytvořit edukační plán pro dětského pacienta při propuštění do domácího prostředí	5
Edukovat rodinné příslušníky dětského pacienta v domácí péči	4
Edukovat rodinné příslušníky dětského pacienta s vnitřním onemocněním o způsobu výživy v domácí péči	4
Edukovat rodinné příslušníky dětského pacienta o způsobu výživy před a po chirurgickém výkonu	5
Způsob ukončení modulu	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, apod.), splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 1.

3.2.2 Učební osnova odborného modulu OM 2

Odborný modul – OM 2	Metody stanovování individuálních nutričních potřeb u dětských pacientů v těžkých stavech	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	5 dnů teoretické výuky, tj. 40 hodin 5 dnů odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení, tj. 40 hodin	
Počet kreditů	35 (20 kreditů za teoretickou část, 15 kreditů za praktickou část)	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Fyziologie metabolismu substrátů a energetické zdroje	Úvod do problematiky modulu. Zisk energie buňkou; metabolismus sacharidů, tuků a bílkovin, mitochondrie; energetické zdroje organismu.	8
Poruchy vodního a minerálního hospodářství	Poruchy acidobazické rovnováhy; metabolická a respirační acidóza a alkalóza.	4

Změny metabolismu při hladovění	Změny metabolismu při prostém hladovění u jednotlivých substrátů; ostatní metabolické změny; základní metabolické hormony; metabolická reakce na stres, metabolická reakce při stresovém hladovění.	4
Vyšetření nutričního stavu dětského pacienta	Nutriční anamnéza; diagnóza malnutričního stavu; klinické hodnocení fyziologických funkcí; laboratorní screening.	2
Stanovení energetické potřeby	Energetický výdej a jeho stanovení měřením, propočtem; propočty energetických hodnot u kriticky nemocných.	6
Enterální výživa a nutriční podpora	Definice, indikace, kontraindikace, komplikace; aplikační systémy, sipping, nutriční strategie u dětí v těžkých stavech.	6
Parenterální výživa	Definice, rozdělení, indikace, kontraindikace a komplikace; strategie u dětí v těžkých stavech.	4
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	6
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent/ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> zná metabolismus jednotlivých živin u dětí různých věkových skupin, definuje příčiny poruch minerálního a vodního hospodářství, změny metabolismu jednotlivých živin a hormonů v důsledku stresového hladovění, zná a umí aplikovat vyšetřovací metody nutričního stavu dětského pacienta, dostupné prostředky enterální výživy, nutriční podpory a parenterální výživy, vyhodnocuje individuální potřeby energie, vyhodnocuje poruchy vodního a minerálního hospodářství a navrhuje doplnění celkového příjmu, reaguje na jednotlivé druhy hladovění adekvátní nutriční podporou, vyhodnocuje výsledky vyšetření výživového stavu a navrhuje účinný nutriční režim, je schopen/a stanovit, měřit a propočítat energetickou potřebu u kriticky nemocných dětí, připravovat individuální enterální podporu a podílet se na strategii využití parenterální výživy u dětského pacienta v těžkém stavu. 	
Seznam výkonů		Počet výkonů
Posouzení potřeb a sestavení plánu nutriční péče u dětských pacientů v těžkých stavech		5
Vyhodnocení somatických i nutričních rizik s následnou dokumentací		5
Sestavování individuálních nutričních režimů dle stanovené diagnózy		5
Doporučování individuálních realimentačních postupů rodinným příslušníkům dětského pacienta		5
Provádění individuálních propočtů nutričních potřeb dle stanovené diagnózy		5

Doporučování změn způsobu podávání stravy	2
Sledování a vyhodnocování pitného režimu	5
Sledování příjmu stravy a vyhodnocování jejího přijatého množství	5
Doporučování výživových doplňků s přihlédnutím na druh onemocnění a věk dětského pacienta	5
Provádění propočtů enterální výživy a nutriční podpory	2
Způsob ukončení modulu	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, simulace výkonů na modelu, apod.), splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 2.

3.2.3 Učební osnova odborného modulu OM 3

Odborný modul – OM 3	Komunitní nutriční péče a poradenství u dětských pacientů s poruchami příjmu potravy	
Typ modulu	povinný	
Rozsah modulu	5 dnů teoretické výuky, tj. 40 hodin 5 dnů odborné praxe, tj. 40 hodin	
Počet kreditů	25 (20 kreditů za teoretickou část, 5 kreditů za praktickou část)	
Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Mentální anorexie a bulimie	Úvod do problematiky modulu. Bio-psycho-sociální faktory, rizikové faktory, genetická predispozice, epidemiologie, průběh a prognóza onemocnění, biologické faktory.	4
Diagnostika, komorbidita, motivace k léčbě	Klasifikace, diagnostická kritéria AN a BN, typ purgativní a restriktivní, sebepoškozování. Motivace a její posilování, zásady motivačního přístupu a konfrontační přístup.	2
Klinická doporučení, vyšetření a standardy léčby	Standardy léčby, multiprofesní vyšetření. Praktické otázky k posouzení AN i BN pro zjištění zdravotního stavu a při léčbě. Laboratorní vyšetření. Somatické vyšetření u dětí a adolescentů. Psychiatrické vyšetření.	2
Terapie dle diagnóz	Motivační terapie, ambulantní psychologická léčba včetně rodinné terapie. Monitorování rizika. Programy dle charakteru zařízení. Farmakoterapie.	2
Specializované nutriční postupy	Specializované nutriční postupy, parenterální a enterální příjem, individuální přístup. Výběr potravin, technologická úprava, tvorba jídelníčků. Modulární dietetika, sipping, enterální výživa. Výživa do nasogastrické sondy (NGS). Edukace rodičů dítěte nebo adolescenta ve spolupráci s psychologem a psychiatrem.	4

Edukace nutričního terapeuta v přístupu k pacientům s mentální anorexií a bulimií	Identifikace manipulativního jednání, metody jednání a komunikace s manipulujícím jedincem. Nácvik správné komunikace.	4
Dětská obezita	Etiologie, prevalence, klinický obraz, diagnostika, léčebné možnosti, komplikace. Definice a stupně obezity u dětí.	3
Komplikace dětské obezity jejich důsledky	Kardiovaskulární onemocnění. Diabetes mellitus 2. typu. Onemocnění GIT. Onemocnění pohybového aparátu.	3
Specializované nutriční postupy u obézních dětí	Zásadní pravidla při sestavování specializovaných nutričních postupů. Postupné snižování energetického příjmu. Výběr potravin a technologické zpracování léčebné výživy s přihlédnutím na onemocnění provázející obézního dětského pacienta a věk.	7
Edukace osob o dítě pečujících	Efektivní edukace. Upozornění na závažnost komplikací plynoucích z nadváhy dítěte způsobené nesprávnou skladbou stravy a vysokým energetickým příjmem. Pěstování zdravých výživových a životních návyků v rodině v návaznosti na věk dítěte.	4
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	5
Výsledky vzdělávání	<p>Absolvent/ka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • orientuje se v bio-psycho-sociálních a rizikových faktorech, genetické predispozici k poruchám příjmu potravy (mentální anorexie, bulimie), • orientuje se v epidemiologii průběhu a prognóze mentální anorexie a bulimie, • orientuje se v diagnostických kritériích, typech mentální anorexie, standardech léčby, somatických a laboratorních vyšetřeních dětí a adolescentů, • definuje příčiny patologické malnutrice v důsledku poruchy příjmu potravy, • vyhodnocuje individuální potřeby energie při tvorbě specializovaných nutričních postupů, • hodnotí možnosti nutričního ovlivnění u dětí a adolescentů trpících mentální anorexií a bulimií, • zná odlišnosti při tvorbě jídelních doporučení pro dětské pacienty a adolescenty, včetně využití modulárních dietetik a sippingu, zná charakteristické požadavky na výživu při mentální anorexii a bulimii, • umí používat odlišnosti v komunikaci při práci s dětskými pacienty a adolescenty s mentální anorexií a bulimií, ovládá komunikační techniky při edukaci, • orientuje se v etiologii, prevalenci, klinickém obraze, léčebných možnostech a komplikacích dětské obezity, 	

	<ul style="list-style-type: none"> • aplikuje vyšetřovací metody pro stanovení nutričního stavu a stanovování energetických potřeb u obézních dětí a adolescentů, • vyhodnocuje individuální nutriční postupy dle potřeby energie, • hodnotí možnosti nutričního ovlivnění u jednotlivých věkových skupin, • sestavuje výživu v souladu s přihlédnutím na komplikace dětské obezity, • vyhodnocuje výsledky získané při vyšetření výživového stavu a navrhuje účinný nutriční režim dětských pacientů s nadváhou, • edukuje dítě a osoby o dítě pečující o závažných komplikacích plynoucích z nadváhy, • vytváří edukační materiály s tematikou zdravé i léčebné výživy ke snížení energetické hodnoty. 	
Seznam výkonů		Počet výkonů
Posouzení potřeb a sestavení plánu nutriční péče pro dětské pacienty s poruchami příjmu potravy		5
Vyhodnocení somatických i nutričních rizik s následnou dokumentací		5
Sestavování individuálních nutričních režimů dle stanovené diagnózy		5
Provádění individuálních propočtů nutričních potřeb dle stanovené diagnózy u dětských pacientů různých věkových skupin		5
Doporučování výživových doplňků s přihlédnutím na druh onemocnění a věk dítěte		5
Sledování pitného režimu dětského pacienta		5
Sledování příjmu stravy a vyhodnocování množství přijatého množství		5
Doporučování změn způsobu podávání výživy		2
Provádění propočtu enterální výživy a nutriční podpory u dětských pacientů s mentální anorexií a bulimií		2
Edukace v problematice poruch příjmu potravy dle věku dětského pacienta a rodinných příslušníků		2
Zpracování edukačního materiálu pro mentální anorexií a dětskou obezitu		2
Způsob ukončení modulu:	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, apod.), splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 3. 	

3.2.4 Učební osnova odborného modulu OM 4

Odborný modul – OM 4	Nutriční péče a poradenství u dětských pacientů s onkologickým onemocněním
Typ modulu	povinný
Rozsah modulu	5 dnů teoretické výuky, tj. 40 hodin 5 dnů odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení, tj. 40 hodin
Počet kreditů	35 (20 kreditů za teoretickou část, 15 kreditů za praktickou část)

Téma	Rozpis učiva	Minimální počet hodin
Fyziologie metabolismu substrátů a energetické zdroje u zdravého dítěte	Úvod do problematiky modulu. Zisk energie buňkou. Metabolismus bílkovin, tuků, sacharidů. Úloha mitochondrií. Energetické zdroje zdravého dětského organismu.	5
Změny metabolismu u onkologicky nemocného dítěte	Metabolismus bílkovin, tuků, sacharidů a energetický výdej u onkologického dětského pacienta. Mediátory metabolických změn.	3
Mechanismy vzniku kachexie	Hormonální a metabolické abnormality. Energetická bilance. Cytokiny a metabolické abnormality.	3
Typy nádorů, jejich chování a diagnostika	Nezhoubné nádory, zhoubné nádory a diagnostické metody.	2
Protinádorová léčba, její typy dle cíle	Kurativní léčba. Adjuvantní léčba. Neoadjuvantní léčba. Paliativní léčba.	1
Protinádorová léčba, její typy dle léčebné metody, zásady nutriční péče	Léčba chirurgická. Léčba zářením – radioterapie. Chemoterapie. Hormonální léčba. Biologická léčba. Protisměrná léčba. Genová léčba.	2
Nežádoucí účinky protinádorové léčby a jejich ovlivnění, dietní opatření při nebo po léčbě nádorových onemocnění	Vedlejší účinky na gastrointestinální trakt, krevetvorbu, na kůži a vlasové folikuly, na pohlavní orgány. Celkové příznaky.	3
	Ztráta chuti k jídlu, pocit na zvracení, zvracení, celková nevolnost. Změna vnímání chuti a vůně. Bolest v ústech a krku (mukositida). Suchost v ústech (xerostomie). Obtíže žvýkací a polykací (dysfagie). Obstrukce střev nebo trávicího traktu. Zácpa. Průjem. Ztráta hmotnosti. Nemožnost přijímat stravu per os. Nárůst hmotnosti. Rizika infekce a zatížení organismu patogeny v potravě.	3
Nejčastější dietní úpravy při protinádorové léčbě	Šetřící úprava stravy u dětských onkologických pacientů. Šetřící úprava stravy u dětí diabetiků s onkologickým onemocněním. Strava se sníženým obsahem nestravitelných zbytků. Stravování při vytvoření stomie.	10
Alternativní výživa	Vegetariánství, makrobiotika, terapie vitamínem C, terapie šťávami. Potravinové doplňky výživy.	4
Výživa a edukace onkologicky nemocných v domácí péči	Vyšetření výživového stavu nemocného dítěte při stanovení onkologické diagnózy. Výživová doporučení před hospitalizací v průběhu vyšetření a plánované léčby. Edukace dítěte a rodiny. Pravidla pro tvorbu a použití edukačních materiálů.	2
Ukončení modulu	Hodnocení, shrnutí, zpětná vazba.	2
Výsledky vzdělávání	Absolvent/ka: • orientuje se ve fyziologii metabolismu jednotlivých živin	

	<p>u zdravého organismu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zná příčiny metabolických změn u dětského onkologického pacienta, • zná příčiny hormonálních a metabolických změn, působení cytokinů způsobujících vznik nádorové kachexie, • definuje rozdíly biologického chování nezhoubných a zhoubných nádorů, • zná charakteristické požadavky na stravování onkologicky nemocných dětí u jednotlivých léčebných metod, orientuje se v rozdílech jednotlivých léčebných postupů, • zná léčebné účinky a jednotlivé typy vedlejších účinků, • zná odlišnosti při tvorbě jídelních doporučení u onkologicky nemocných dětí včetně využití modulárních dietetik a sippingu, • definuje veškeré prostředky enterální výživy, • zná charakteristické požadavky na úpravu stravy při jednotlivých zdravotních komplikacích při protinádorové léčbě, • definuje hlavní charakteristiky jednotlivých typů alternativní výživy, jejich působení na metabolismu dětského onkologického pacienta, • umí charakterizovat přednosti domácí péče v souvislosti s výživovými doporučeními, • vyhodnocuje individuální potřeby energie, • je schopen/a zhodnotit možnosti nutričního ovlivnění jednotlivých poruch, • je schopen/a individuálně nutričně ovlivňovat nádorovou kachexii s cílem zlepšení stavu výživy dětského onkologicky nemocného, • je schopen/a ovlivnit výživou jednotlivá stádia onemocnění tak, aby se zabránilo rozvinutí nebo zlepšení nádorové kachexie pomocí cílené nutriční podpory, • orientuje se v cílech jednotlivých typů léčby ve vztahu k výživě, • identifikuje možnosti vzniku vedlejších účinků u jednotlivých léčebných metod, • sestavuje jídelníčky dle nutričních požadavků, výběru potravin a technologické úpravy při jednotlivých komplikacích u onkologicky nemocných dětí, • ovládá praktické využití alternativních výživových postupů pro dětského onkologického pacienta, • vytváří individuální výživová doporučení a edukační materiály pro dětské onkologické pacienty a osoby o ně pečující pro přechod do domácí péče.
--	---

Seznam výkonů	Počet výkonů
Posouzení potřeb a sestavení plánu nutriční péče u onkologických dětských pacientů	5
Vyhodnocení somatických i nutričních rizik s následnou dokumentací	5
Sestavování individuálních nutričních režimů dle stanovené diagnózy	5
Provádění individuálních propočtů nutričních potřeb dle stanovené diagnózy	5

Doporučování individuálních realimentačních postupů	5
Doporučování výživových doplňků s přihlédnutím na druh onemocnění a věk dítěte	5
Sledování pitného režimu onkologického dětského pacienta	5
Sledování příjmu stravy a vyhodnocování přijatého množství	5
Doporučování změn způsobu podávání výživy	2
Provádění propočtu enterální výživy a nutriční podpory	2
Edukace dítěte a osob o dítě pečujících v problematice výživy při vzniklých komplikacích u dětského onkologického pacienta	2
Zpracování edukačního materiálu pro konkrétního onkologického dětského pacienta	2
Způsob ukončení modulu	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnostické metody (např. kolokvium k závěrečné práci na zvolené téma, test, ústní zkouška, apod.), splnění odborné praxe a potvrzení výkonů daných pro odborný modul 4.

3.2.5 Učební osnova odborného modulu OM 5

Odborný modul – OM 5	Odborná praxe na pracovišti akreditovaného zařízení
Odborná praxe	5 dnů odborné praxe na pracovišti akreditovaného zařízení, tj. 40 hodin
Počet kreditů	15
Seznam výkonů	Počet výkonů
Vyhodnocení nutričního stavu dětských pacientů s různými onemocněními	10
Vytvoření plánu specializované nutriční péče o dětské pacienty s různými onemocněními	10
a) Edukace dětského pacienta a osob o ně pečujících pacienta s PEG o výživě před propuštěním do domácího prostředí	5
b) Edukace dětského pacienta a osob o ně pečujících se stomií o výživě před propuštěním do domácího prostředí	5
Edukace dětského pacienta a osob o ně pečujících s diabetem mellitem při první návštěvě v diabetologické ambulanci	5

3.3 Schopnosti a dovednosti po absolvování odborných modulů

Absolvent/ka odborných modulů je připraven/a:

- vyhodnocovat stav výživy na základě provedených vyšetření nutných ke zjišťování stavu výživy u dětí jednotlivých věkových skupin ve zdraví a nemoci,
- sledovat a vyhodnocovat nutriční stav z hlediska možnosti vzniku komplikací a náhlých příhod a podílet se na jejich řešení,
- sestavovat výživové programy ve zdraví a nemoci,
- sestavovat a propočítávat nutriční postupy pro dětské pacienty v těžkých stavech,

- ❑ sestavovat a propočítávat nutriční postupy pro pacienty s vnitřním onemocněním a při chirurgické léčbě,
- ❑ sestavovat a propočítávat nutriční postupy pro dětské pacienty s metabolickým onemocněním (diabetes mellitus),
- ❑ sestavovat a propočítávat nutriční postupy pro dětské pacienty s onkologickým onemocněním.

4 Hodnocení výsledků vzdělávání v průběhu specializačního vzdělávání

Akreditované zařízení přidělí každému účastníkovi specializačního vzdělávání školitele, který je zaměstnancem akreditovaného zařízení. Školitel pro teoretickou výuku vypracovává studijní plán a plán plnění praktických výkonů, které má účastník vzdělávání v průběhu přípravy absolvovat a průběžně prověřuje znalosti (vědomosti a dovednosti) účastníka specializačního vzdělávání. Odborná praxe na odborných pracovištích probíhá pod vedením přiděleného školitele, který je zaměstnancem daného pracoviště, má specializovanou způsobilost v oboru a osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu.

- a) Průběžné hodnocení školitelem:
 - školitel pravidelně a průběžně prověřuje teoretické znalosti a praktické dovednosti účastníka specializačního vzdělávání. Do Logbooku zapisuje ukončení každého modulu.
- b) Předpoklad pro vykonání atestační zkoušky:
 - absolvování teoretické a praktické výuky; včetně splnění požadované odborné praxe v akreditovaném zařízení potvrzené v Logbooku a splnění výkonů obsažených ve vzdělávacím programu potvrzené přiděleným školitelem;
 - získání příslušného počtu kreditů.
- c) Vlastní atestační zkouška probíhá dle platné legislativy.

5 Profil absolventa

Absolvent/ka specializačního vzdělávání v oboru Výživa dětí bude připraven/a provádět, zajišťovat a koordinovat základní, specializovanou a vysoce specializovanou nutriční péči u dětských pacientů. Je oprávněn/a na základě vlastního posouzení a rozhodnutí, v souladu s platnou legislativou zabezpečovat nutriční péči v rozsahu své specializované způsobilosti stanovené činnostmi, ke kterým je nutriční terapeut pro výživu dětí připraven na základě tohoto vzdělávacího programu a platné legislativy.

5.1 Charakteristika výstupních vědomostí, dovedností a postojů, tj. profesních kompetencí, pro které absolvent/ka specializačního vzdělávání získal/a způsobilost

Nutriční terapeut pro výživu dětí se specializovanou způsobilostí v oboru Výživa dětí je připraven:

- podílet se na kontinuálním zvyšování kvality a bezpečnosti nutriční péče,
- koordinovat práci týmu nutričních terapeutů v oblasti nutriční péče o dětské pacienty,
- edukovat dětské pacienty případně blízké osoby ve specializovaných nutričních postupech a připravovat pro ně informační materiály,
- sledovat a vyhodnocovat nutriční stav dětského pacienta a při vzniku komplikací se podílet na jejich řešení,
- plánovat a zajišťovat specializovanou a vysoce specializovanou nutriční péči u dětských pacientů s různými onemocněními
- edukovat děti a blízké osoby v zajišťování potřebné nutriční péče ve vlastním prostředí,
- provádět průzkumná šetření za účelem identifikace oblastí pro zlepšení kvality nutriční péče,
- vést specializační vzdělávání v oboru výživy dětí,
- provádět poradenskou činnost v nutričních poradnách a ambulancích pro děti.

6 Charakteristika akreditovaných zařízení a pracovišť

Vzdělávací instituce, zdravotnická zařízení a pracoviště zajišťující výuku účastníků specializačního vzdělávání musí být akreditováno dle ustanovení § 45 zákona č. 96/2004 Sb. Tato zařízení musí účastníkovi zajistit absolvování specializačního vzdělávání dle příslušného vzdělávacího programu. Minimální kritéria akreditovaných zařízení jsou dána splněním odborných, provozních, technických a personálních předpokladů.

6.1 Akreditovaná zařízení a pracoviště

Personální požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Školitelem pro praktickou část se rozumí zaměstnanec akreditovaného zařízení ve smyslu zákona č. 96/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který organizuje a řídí teoretickou nebo praktickou část specializačního vzdělávání.* • Školitelem může být pouze nutriční terapeut se specializovanou způsobilostí v oboru specializace a je držitelem „Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu“. • Školitelem může být i lékař. • Lektorem pro teoretickou část se rozumí zdravotnický nebo jiný odborný pracovník, který se podílí na výuce v teoretické části specializačního
-----------------------------	---

* Školitelem může být i mentor, který splňuje požadavky na školitele stanovené vzdělávacím programem

	<p>vzdělávání.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lektorem může být zdravotnický pracovník, který je držitelem „Osvědčení k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu“. • Lektorem může být lékař i další odborný pracovník s jinou kvalifikací (JUDr., Ing. atd.), která odpovídá zaměření vzdělávacího programu (předměty jako je ekonomika a financování, právní problematika, krizový management, organizace a řízení, atd.). • Pedagogické schopnosti. • Doklady o odborné, specializované event. pedagogické způsobilosti.
Materiální a technické vybavení	<ul style="list-style-type: none"> • Musí odpovídat standardům a platné legislativě. • Pro teoretickou část vzdělávacího programu standardně vybavená učebna s PC a dataprojektorem a s možností přístupu k internetu. • Modely a simulátory potřebné k výuce praktických dovedností KPR. • Přístup k odborné literatuře, včetně el. databází (zajištění vlastními prostředky nebo ve smluvním zařízení).
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Pro teoretickou část vzdělávacího programu – jiná zařízení, která mají smluvní vztah s poskytovatelem zdravotní péče dle příslušného oboru specializace. • Pro praktickou část vzdělávacího programu – poskytování zdravotní péče dle příslušného oboru. • Pro praktickou část vzdělávacího programu smluvní vztah s jedním nebo více akreditovaným zařízením z důvodu zajištění komplexnosti vzdělávacího programu.
Bezpečnost a ochrana zdraví	<ul style="list-style-type: none"> • Součástí teoretické i praktické výuky je problematika bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, hygieny práce a požární ochrany včetně ochrany před ionizujícím zářením. • Výuka k bezpečné a zdravé neohrožující práci vychází z požadavků platných právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. • Požadavky jsou doplněny informacemi o rizicích možných ohrožení v souvislosti s vykonáváním praktické výuky, včetně informací vztahujících se k opatřením na ochranu před působením zdrojů rizik.

7 Tabulka modulů

Specializační vzdělávání v oboru				
Kód	Typ	Název	Rozsah	Počet kreditů
ZM	P	Organizační a metodické vedení specializované nutriční péče	1 týden T – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)
OM 1	P	Klinická výživa a specializovaná nutriční péče u dětských pacientů	2 týdny T – 80 hodin 4 týdny Pr – 160 hodin	40 (á 4 kredity/den) 20 (á 1 kredit/den)
OM 2	P	Metody stanovování individuálních nutričních	1 týden T – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den)

		potřeb u dětských pacientů v těžkých stavech	1 týden Pr AZ – 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
OM 3	P	Komunitní nutriční péče a poradenství u dětských pacientů s poruchami příjmu potravy	1 týden T – 40 hodin 1 týden Pr – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den) 5 (á 1 kredit/den)
OM 4	P	Nutriční péče a poradenství u dětských pacientů s onkologickým onemocněním	1 týden T – 40 hodin 1 týden Pr AZ – 40 hodin	20 (á 4 kredity/den) 15 (á 3 kredity/den)
OM 5	P	Odborná praxe na pracovišti akreditovaného zařízení	1 týden Pr AZ – 40 hodin	15 (á 3 kredity/den)
			T – teorie Σ 240 Pr – praxe Σ 200 Pr – AZ Σ 120 hodin	
			Celkem 560 hodin	190 kreditů

Vysvětlivky: P – povinné, T - teorie, Pr – praxe, P – AZ – praxe na pracovišti akreditovaného zařízení

8 Seznam doporučených zdrojů

Doporučená literatura
Doporučená literatura základního modulu
BÁRTLOVÁ, S. <i>Sociologie medicíny a zdravotnictví</i> . 6. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2005. 188 s. ISBN 80-247-1197-4.
BÁRTLOVÁ, S.; SADÍLEK, P.; TÓTHOVÁ, V. <i>Výzkum a ošetřovatelství</i> . 2. přeprac. a dopl. vyd. Brno: NCO NZO, 2005. 146 s. ISBN 80-7013-416-X.
BARTOŠÍKOVÁ, I. <i>O syndromu vyhoření pro zdravotní sestry</i> . 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2006. 86 s. ISBN 80-7013-439-9.
BENEŠ, M. <i>Andragogika</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 135 s. ISBN 978-80-247-2580-2.
České ošetřovatelství 12: <i>Zdravotnické právo v ošetřovatelské praxi I</i> . 1. vyd. Brno: IDVPZ, 2003. 73 s. ISBN 80-7013-376-7.
České ošetřovatelství 13: <i>Sestra a pacient (Komunikace v praxi)</i> . Zdravotnické právo v ošetřovatelské praxi II. 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2003. 67 s. ISBN 80-7013-388-0.
JOBÁNKOVÁ, M. a kol. <i>Kapitoly z psychologie pro zdravotnické pracovníky</i> . 3. nezměn. vyd. Brno: NCO NZO, 2003. 225 s. ISBN 80-7013-390-2.
JUŘENÍKOVÁ, P. <i>Zásady edukace v ošetřovatelské praxi</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 77 s. ISBN 978-80-247-2171-2.
KEBZA, V. <i>Psychosociální determinanty zdraví</i> . 1. vyd. Praha: Academia, 2005. 263 s. ISBN 80-200-1307-5.
KŘIVOHLAVÝ, J. <i>Psychologie zdraví</i> . 2. vyd. Praha: Portál, 2003. 280 s. ISBN 80-7178-774-4.
KŘIVOHLAVÝ, J. <i>Psychologie nemoci</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2002. 200 s. ISBN 80-247-0179-0.

KŘIVOHLAVÝ, J. <i>Sestra a stres</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 119 s. ISBN 978-80-247-3149-0.
KŘIVOHLAVÝ, J.; PEČENKOVÁ, J. <i>Duševní hygiena zdravotní sestry</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 80 s. ISBN 80-247-0784-5.
MATOUŠEK, O. <i>Základy sociální práce</i> . 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 309 s. ISBN 978-80-7367-331-4.
MUNZAROVÁ, M. <i>Zdravotnická etika od A do Z</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 156 s. ISBN 80-247-1024-2.
PRUDIL, L. <i>Základy právní odpovědnosti ve zdravotnictví</i> . 4. dopl. vyd. Brno: NCO NZO, 2006. 77 s. ISBN 80-7013-433-X.
SVOBODNÍK, P. <i>Management pro zdravotníky v kostce</i> . 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2009. 125 s. ISBN 978-80-7013-498-6.
ŠKRLA, P. <i>Především neublížit: cesta k prevenci pochybení v léčebné a ošetrovatelské péči</i> . 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2005. 162 s. ISBN 80-7013-419-4.
VONDRÁČEK, L.; VONDRÁČEK, J. <i>Odpovědnost při poskytování ošetrovatelské péče</i> . 1. vyd. Praha: Galén, 2006. 30 s. ISBN 80-7262-392-3.
VONDRÁČEK, L.; VONDRÁČEK, J. <i>Pochybení a sankce při poskytování ošetrovatelské péče</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2003. 68 s. ISBN 80-247-0705-5.
VONDRÁČEK, L.; WIRTHOVÁ, V. <i>Právní minimum pro sestry: příručka pro praxi</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 95 s. ISBN 978-80-247-3132-2.
ZACHAROVÁ, E.; HERMANOVÁ, M.; ŠRÁMKOVÁ, J. <i>Zdravotnická psychologie: teorie a praktická cvičení</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 125 s. ISBN 978-80-247-2068-5.
Doporučená literatura odborných modulů
FENDRYCHOVÁ, J.; KLIMOVIČ, M. <i>Péče o kriticky nemocné dítě</i> . 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2005. 402 s. ISBN 80-7013-427-5.
FOŘT, P. <i>Aby dětem chutnalo: současná výživa pro kojence, batolata a děti předškolního věku</i> . 1. vyd. Praha: Ikar, 2008. 239 s. ISBN 978-80-249-1047-5.
FRAŇKOVÁ, S.; DVOŘÁKOVÁ-JANŮ, V. <i>Psychologie výživy a sociální aspekty jídla</i> . 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 256 s., ISBN 80-246-0548-1.
GREGORA, M.; ZÁKOSTELECKÁ, D. <i>Jídelníček kojenců a malých dětí: kojení a umělé mléko, nemléčné příkrmy, dětská obezita, vegetariánské stravování</i> . 2. dopl. a aktual. vyd. Praha: Grada, 2009. 175 s. ISBN 978-80-247-2716-5.
GREGORA, M. <i>Výživa malých dětí: výchova ke správné výživě, skladba dětské výživy, obezita v dětském věku a jak jí předcházet, alergie a funkční potraviny</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2004. 95 s. ISBN 80-247-9022-X.
HANREICH, I. <i>Jídlo a pití malých dětí</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2001. 106 s. ISBN 80-247-0100-6.
HRODEK, O.; VAVŘINEC, J. <i>Pediatric</i> . 1. vyd. Praha: Galén, 2002. 767 s. ISBN 80-7262-178-5.
HRSTKOVÁ, H. a kol. <i>Výživa kojenců a mladších batolat</i> . 1. vyd. Brno: NCO NZO, 2003. 77 s. ISBN 80-7013-385-6.
ILLKOVÁ, O.; NEČASOVÁ, L.; DAŇKOVÁ, Z. <i>Zdravá výživa malých dětí: od narození do 6 let</i> . 2. vyd. Praha: Portál, 2009. 191 s. ISBN 978-80-7367-625-4.
KEJVALOVÁ, L. <i>Výživa dětí od A do Z</i> . 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2005. 157 s. ISBN 80-7021-773-1.

KLEIWÄCHTEROVÁ, H.; BRÁZDOVÁ, Z. *Výživový stav člověka a způsoby jeho zjišťování. 1. přeprac. vyd.* Brno: IDV PZ, 2001. 102 s. ISBN 80-7013-336-8.

KRCH, F. D. *Bulimie: Jak bojovat s přejídáním. 3. dopl. a přeprac. vyd.* Praha: Grada, 2003. 195 s. ISBN 978-80-247-2130-9.

KRCH, F. D. *Mentální anorexie. 1. vyd.* Praha: Portál, 2002. 235 s. ISBN 80-7178-598-9.

KRCH, F. D. a kol. *Poruchy příjmu potravy. 2. aktuál. a dopl. vyd.* Praha: Grada, 2005. 255 s. ISBN 80-247-0840-X.

KUDLOVÁ, E.; MYDLILOVÁ, A. *Výživové poradenství u dětí do dvou let. 1. vyd.* Praha: Grada, 2005. 148 s. ISBN 80-247-1039-0.

LEBL, J.; PROVAZNÍK, K.; HEJCMANOVÁ, L. *Preklinická pediatrie. 1. přeprac. vyd.* Praha: Galén, 2007. 248 s. ISBN 978-80-7262-438-6.

MIHÁL, V. a kol. *Vybrané kapitoly z pediatrie I. 1. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého, 1998. 136 s. ISBN 80-7067-849-6.

MIHÁL, V. a kol. *Vybrané kapitoly z pediatrie II. 1. vyd.* Olomouc: Univerzita Palackého, 1998.